

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Klaipėda University
Lithuanian Olympic Academy
Gdansk University of Physical Education and Sport
German Sport University Cologne
Національний університет фізичного виховання і спорту України
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського

РОЗВИТОК ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ: НОВІТНІ ВИКЛИКИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали
Міжнародна онлайн-конференція студентів, аспірантів і молодих
вчених

м. Миколайв
28-29 жовтня 2022 року

Розвиток фізичної культури та спорту: новітні виклики, проблеми та перспективи: матеріали Міжнародної онлайн-конференції студентів, аспірантів і молодих вчених, 28 жовтня 2022 року. Миколаїв: НУК імені адмірала Макарова, 2022. 238 с.

У збірнику представлено тези за напрямками роботи конференції: олімпійський рух: спадщина, інновації та перспективи; олімпійський і професійний спорт: актуальні проблеми, перспективи розвитку та взаємодії; фізична активність та фізичне виховання населення різних вікових груп; організаційно-правові, соціально-економічні та культурологічні аспекти розвитку сучасного спорту.

Редакційна колегія:

Адаменко О. О., канд. пед. наук, доцент кафедри ТООПС
Бірюк С. В., канд. наук з фіз. вих. та спорту, доцент кафедри ТООПС
Деркач В. М., канд. наук з фіз. вих. та спорту, доцент кафедри ФВС
Марцінковський І. Б., канд. мед. наук, доцент кафедри ТООПС
Сокол О. В., доцент кафедри ФВС
Савіна О. Ю., канд. техн. наук, доцент кафедри ФВС
Челушкіна М. В., провідний фахівець кафедри ТООПС

Головний редактор:

Кувалдіна О. В., канд. наук з фіз. вих. та спорту, доцент, завідувач кафедри ТООПС

Матеріали надруковані в авторській редакції. За зміст матеріалів і достовірність наведених даних несуть відповідальність автори публікації та їх наукові керівники.

практ. журнал, 2008. С. 49-53. URL:
<http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/5514/1/Dolinskii.pdf>

3. Клапач, О. «Залучення дітей молодшого шкільного віку до рекреаційно-оздоровчої активності – запорука виховання фізично і розумово розвинутих людей.», 2014. URL:
<http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/10717/1/Klapach.pdf>

4. Указ Президента України №894/2019 «Про невідкладні заходи щодо покращення здоров'я дітей». URL :
<https://www.president.gov.ua/documents/8942019-30949>.

5. Фізичне виховання молодших школярів: [монографія] / Н.В. Москаленко. 3-є вид., перероб. та допов. Дніпропетровськ: Інновація, 2014. 375 с. URL:
<http://www.infiz.dp.ua/misc-documents/repozit/AL-A3/A3-017-08.pdf>

СУЧАСНІ ПРОТИРІЧЧЯ МАСОВОГО СПОРТУ В УКРАЇНІ

Сулова О. М., Кувалдіна О. В.

*Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Миколаїв, Україна*

Вступ. Масовий спорт є одним з пріоритетних напрямків у Державній програмі розвитку фізичної культури і спорту [1]. Здебільшого, ситуацію щодо залучення людей до масового спорту в країні можна побачити через статистичні звіти, які надаються освітніми закладами, задіяними в цьому процесі, а також центрами фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», які працюють з широкими верствами населення саме у цьому напрямку. Проблематика полягає в тому, що до масового спортивного руху населення не додаються статистичні дані про тих, хто займається фізкультурно-спортивною діяльністю самостійно. Саме тому, збільшення кількості молодих людей, які використовують засоби фізичної культури та спорту під час дозвілля та виникнення нових фізкультурно-спортивних видів вимагає сучасного систематичного аналізу масового спорту як соціокультурного інституту.

Мета. Виявлення сучасних соціальних протирічч масового спорту на основі аналізу залучення молоді до фізкультурно-спортивної діяльності під час дозвілля.

Методи. Під час дослідницької роботи було використано опитування, яке дозволило дати оцінку залучення людей до фізкультурно-спортивної діяльності. Опитування проводилось з листопада 2021 року по січень 2022 року на інтернет сторінках Миколаївського обласного центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». В дослідженні прийняли участь 175 людей віком від 18 до 40 років, з них чоловіків – 83, жінок – 92.

Результати. Опитування показало, що 95% опитаних вважають заняття фізичною культурою та спортом корисними для здоров'я. Кількість людей, задіяних у різних формах фізкультурно-спортивної активності під час дозвілля

склала 78%. З їх числа, перевагу індивідуальним заняттям віддають 32% опитаних, груповим – 38%, а для 30% вибір форми організації фізкультурної діяльності залежатиме від обставин. Мотиви молоді, які займаються фізкультурно-спортивною діяльністю та віддають перевагу груповим або індивідуальним заняттям під час дозвілля, істотно не різняться. Опитування дозволило виявити, що з-поміж залучених до активних занять фізичною культурою та спортом займаються самостійно 37% молодих людей, а під контролем фахівців у фітнес-клубах та спортивних комплексах – 63%. Отримані у результаті опитування дані показали суперечливість напрямів масового спорту. Так, руху «Спорт для всіх», який активно розвивається як у нашій країні, так і по всьому світу, протиставляється група осіб, які займаються фізкультурно-спортивною діяльністю самостійно, або «для себе». Ця активність не враховується у жодній формі статистичного контролю. Прихильники самостійних занять спортом часто уникають участі у масових фізкультурно-спортивних заходах, де передбачено відкрите суперництво з іншими учасниками. Дана тенденція до усунення змагальних відносин у сучасному українському суспільстві від альтруїзму та співпраці до індивідуалістичності та конкурентності не оминула і спорт, як соціокультурний інститут. І якщо переважання конкурентної спрямованості змагальності характерно переважно для спорту вищих досягнень, то альтруїстичність нарівні з прагненням до співпраці, більшою мірою, виявляється у «спорті для всіх», як напрям масового спорту. Індивідуалістична спрямованість змагальності розглядається як реалізація суб'єктом своїх цілей без зв'язку з досягненнями інших і знаходить відображення в фізкультурно-спортивній діяльності, що самостійно здійснюється та може бути названо як напрям «спорт для себе».

При цьому, ізоляція населення під час пандемії також сприяла зміщенню акценту з масової фізкультурно-спортивної діяльності на індивідуальну. «Спорт для всіх» вважається визнаним напрямом масового спорту, оскільки його зміст, методи й форми сприяють ефективній взаємодії антропоцентричних та соціоцентричних установок [2]. Люди, залучені до заходів «Спорту для всіх», реалізуючи індивідуальні потреби за допомогою активностей, взаємодіють з іншими індивідами за умов заздалегідь позначених правил, обмінюються з ними знаннями, розширюють соціальні зв'язки, засвоюють цінності фізичної культури та спорту, орієнтуються на певні зразки поведінки [3]. «Спорт для себе» може розглядатися як вид фізкультурно-спортивної активності, спрямованої на вирішення соціально-педагогічних завдань, орієнтованих на людину, на особистісний розвиток: фізичне вдосконалення, оздоровлення, рекреацію, формування та вдосконалення особистісних якостей та здібностей [4]. У тих, хто займається самостійно, особливо тих, що віддають перевагу індивідуальній формі занять, мотив суперництва перестав бути значущим. Разом з цим, у самостійно організованих заняттях кожен виявляє змагальність із самим собою, яку можна

розглядати як форму суперництва, за якої індивідуальні досягнення «вчорашнього себе» зіставляються із «собою сьогоднішнім».

Проведені дослідження та теоретичний аналіз дозволили виявити існуючі протиріччя: по-перше, здійснюючи турботу про здоров'я, індивід з одного боку обирає самостійні заняття фізкультурно-спортивною діяльністю, уникаючи суперництва з іншими людьми, з іншого – цінність здоров'я він розглядає як фактор підвищення власної конкурентоспроможності за умов сучасних ринкових відносин; по-друге, система масового спорту орієнтована на об'єднання у вигляді системи масових фізкультурно-спортивних заходів, та є стимулятором участі населення спортивному житті країни, а протиставленням цьому є особи, які відокремлюються у процесі самостійної фізкультурно-спортивної діяльності і уникають взаємодії з іншими учасниками.

Висновки. Масовий спорт є складним та багатограним соціальним явищем. Його дуалізм проявляється у протиставленні «спорту для всіх» маловивченого напрямку – «спорту для себе». Потрібно проведення додаткових досліджень щодо визначення та обґрунтування соціально-педагогічних та біологічних основ залучення населення до самостійної фізкультурно-спортивної діяльності, що виключає участь в організованих масових фізкультурно-спортивних заходах, але при цьому передбачає змагання з самими собою з метою оздоровлення та самовдосконалення.

Список літератури

1. Гасюк І.Л. Державна політика й галузеві програми розвитку фізичної культури і спорту в Україні / І.Л. Гасюк // Університетські наукові записки: часопис ХУУП. – Х.: Вид-во ХУУП – 2010. – № 1(33). – С. 185-195.
2. Дутчак М. В. Спорт для всіх в Україні: теорія та практика / М. В. Дутчак. – Київ : Олімп. л-ра, 2009. – 279 с.
3. Дутчак М. В. Теоретико-методологічні засади формування системи спорту для всіх в Україні : автореф. дис. д-ра наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02 / Дутчак Мирослав Васильович ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2009. – 39 с.
4. Приступа Є. Система підготовки спортивно-масових заходів у спорті для всіх / Є. Приступа, Л. Чеховська, Р. Турка // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2017. – №2(28). – с. 69 – 77.